

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Dispvtaones Theologicae

Quatuor Tomis distinctæ: Qvibus Vniversa Theologia Scholastica Clare,
Breviter & accuratè explicatur

De Deo, Et De Angelis

Martinon, Jean

Burdegalae, 1644

Sect. 8. An qui vident Deum, necessariò totaliter, aut æqualiter videant.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73898)

SECTIO VIII.

An huiusmodi vident Deum, necessario totaliter aut aequaliter videant?

60.

Conclusio: Non est necesse ut qui Deum vident, ipsum videant totaliter, aut aequaliter omnes, aut eadem specie visionis. Declaratur, & confirmatur. Primum, non est hic sermo quid de facto in Beatis sit, siue ratione Beatitudinis essentialis, siue a funde: neque quid necesse sit secundum statum Beatitudinis, aut iuxta legem ordinariam quam Deus se videndum communicare decreuit: de hoc enim alibi, cum de Beatitudine. Sed sermo est, de absoluta necessitate, & de possibilitate ipsi opposita: an scilicet absolute possibile sit ut Deus partialiter & inadæquate videatur? Secundum, aliud est videre totaliter: & aliud, comprehendere. Nam ad comprehensionem non requiritur tantum ut videatur Deus quantum visibilis est: sed, quod est amplius, ut cognoscatur quantum cognoscibilis est, siue ita, ut nihil illius videntem lateat illo modo, nihilque noui de Deo addiscendum super sit. Tertium, quod inæqualitas visionum circa Deum sit possibilis, & quod alia maior, alia minor esse possit, docet S. Thom. q. 12. a. 6. & cum illo omnes Catholici, qui de facto sic esse asserunt, iuxta illud Apost. 1. ad Corinth. 16. *Sicut stella differt à stella in claritate, sic erit resurrectio mortuorum.* Et 2. ad Corinth. 9. *Qui parat, seminatur, parcat & metet.* Et Matth. 19. *Si vis ad vitam ingredi serua mandata. Si vis perfectus esse, vade &c. & habebis thesaurum in celo, id est, gloriam multo maiorem & abundantiorum.* Quæ loca & similia in hunc sensum intelligunt Sancti Patres citati à Suarez lib. 2. de attribut. cap. 20. num. 4. & Concilium Florent. item definit expressè in literis vnionis ad Armenos: Nec obest parabola de tenario diurno, nouissimis æquæ ac primis dato, Matth. 20. Tantum enim significat, quod reddenda sit merces non modo pro laboris quantitate vel duratione, sed & pro qualitate: Quia quorundam labor, etsi breuior, gratior est ob maiorem charitatem, & ob materiæ præstantiam, vel intentionem & feruorem. Quod autem ait Paterfamilias, *Volo huic nouissimo dare sicus & tibi.* An non licet mihi quod volo facere? quæsioret non meram voluntatem, quasi Deus in retributione non respiciat vllam rationem; sed ostendit quod Deus sua libera voluntate decreuerit dare mercedem, non pro solo labore materiali; sed & pro qualitate & modo operandi; vel quod Deus non simpliciter obligetur ad inæqualitè tribuendum inæqualiter laborantibus: potest enim vni ex gratia & mera liberalitate tribuere, quod alteri tribuit propter meritum. Neque fuit necesse ut paterfamilias consilij sui rationem, aut facti, clarius exponeret vili operario: sed potius

Aliud est videre totaliter, & aliud comprehendere.

Beati Deum vident inæqualiter.

Suarez. Florent.

personæ suæ decorum seruans, significauit, illi satis esse debere ad hoc, vel solam voluntatem suam, neque iustam conquerendi causam esse posse.

Difficultas verò non leuis est, vnde oriatur differentia visionis maioris vel minoris? Vtrum à solo lumine gloriæ, ita ut qui habent æquale lumen, æqualiter videant; & magis, qui maius? An etiam ab intellectu ipso, ita ut qui perfectiorem intellectum habent, magis & perfectius videant, quam alij qui tamen æquali lumine sint instructi?

Respondeo, primum ex dictis non repugnare licet de facto non ita fieri probabilius sit. Prima pars responsi est Lessij lib. 2. de summo bono cap. 8. num. 57. vbi pro eadem citat Scotum, Ricardum, Durandum, Paludanum, Maiorem, & supplementum Gabrielis; Molinæ ad quæst. 12. art. 6. disp. 2. Caiet. 3. p. q. 10. art. 4. ad 2. qui eandem sententiam tribuit D. Thomæ eodem loco affirmanti quantitatem visionis magis attendi secundum quantitatem luminis gloriæ. Cum enim, inquit, affirmat S. Thomas magis attendi secundum lumen gloriæ, quam secundum intellectum: non negat attendi etiam secundum illum: sed potius asserit attendi quoque secundum intellectum, licet minus quam secundum lumen gloriæ: propterea quod intellectus est causa minus principalis visionis, quam lumen gloriæ.

Probatur autem primum, quia visio beatifica non procedit à solo lumine gloriæ, intellectu tantum passiuè se habente & subiectante lumen: sicut quando aqua calefacit, calefactio est à solo calore, ad quem aqua passiuè tantum se habet, & subiectiue: sic enim clarum est, quantitatem visionis, metiendam esse ex sola quantitate luminis gloriæ, tanquam causæ ipsius adæquatæ: Sed, ut supra ostendimus, intellectus, id est, substantia ipsa intellectiua, vitaliter agit, & concurrit partialiter, per seipsam immediate ad visionem: ita ut intellectus & lumen gloriæ constituant vnã causam integram visionis: & vtrumque principium habeat actiuitatem circa illam. Ergo ex quocumque crescat actiuitas, crescere potest effectus per se loquendo. Atqui posita maiori perfectione in ab eutro, crescit actiuitas: ergo &c. Confirmatur, quia quando totalis causa calefacit ex multis partibus, aucta quacumque illarum, est causa totalis maior, vnde potest efficere maiorem effectum per se loquendo, si operetur secundum totam actiuitatem. Sed ita se habent illa principia in præsentibus, ergo &c. Neque obest quod secundum aliquos, intellectus est causa instrumentaria visionis. Nam etiam ex perfectione instrumenti crescere solet effectus. Pictor enim meliore calamo melius pingit. Imò posita intellectuum disparitate inter homines, non est improbabile quod de facto melior intellectus cum æquali auxilio, seu lumine fidei, melius operetur & viuacius etiam si actus fidei supernaturalis sit: ut de Angelis

61.

Vnde oriatur inæqualitas visionum?

Lessius.

Molinæ. Caietanus. D. Thomas.

62.

Intellectus perfectior potest Deum videre per se, æquali lumine gloriæ.

Lefsius.
Coninck.

Angelis cum homine comparatis docet Lefsius lib. 12. de perfectionibus diuinis, c. 11. n. 80. & de omnibus generatim valde probabile esse affirmat Aegid. Coninck lib. 1. de actib. supernatur. disp. 5. n. 82. Nō est etiam improbabile quōd is qui propter ingenij & doctrinae praestantiā, melius apprehendit res fidei, & argumenta credibilitatis melius expendit, ac percipit; exerceat actus fidei intensiores, quā rusticus tardus & indoctus, cum aequali habitu fidei & auxilio supernaturali. Cūque possibiles sint intellectus creati perfectiores alij alijs in infinitum; incredibile est, tantum excessum non posse melius operari cum aequali auxilio supernaturali.

Melius eredit qui ob praestantiā ingenij melius percipit res fidei.

63.

Probatum secundū, quia certum est, & omnium consensus receptum, potentiā magis aut minus conantē cum aequali habitu & auxilio supernaturali, esse causā cur actus supernaturalis sit intensior aut remissior; nequē enim omnes cum aequali habitu & auxilio operantur semper aequaliter, aut quantum possunt cum illo operari. Ergo similiter quo maior fuerit concursus & conatus potentiā perfectioris, maior erit effectus. Atqui perfectioris intellectus potest esse maior concursus, si concurrat tota sua vi ergo &c.

Neque dicas verum id esse intra gradus tantum intensiois luminis gloriae, ultra quos nō potest eleuare potentiam. Respondeo enim vim luminis gloriae ad visionem non esse spectandā ex sola intensioe luminis: sed etiam ex coniunctione cum potentia concurrente, quae si perfectior est, iuuat ad melius operandum, ita vt lumen gloriae possit cum tali potentia perfectiorem effectum producere, quā cum potentia imperfectiore.

64.

Visio Dei non est maior de facto propter maiorem perfectionem intellectus.

S. Thom.

Secunda nihilominus responsi pars, quod nimirum de facto non sit maior visio propter maiorem solius intellectus perfectionē, probatur, quia visio Dei respondet de facto intensioi luminis gloriae, & meritis atque dispositionibus supernaturalibus. Vnde qui habent aequalia merita & dispositiones: habent etiam aequale lumen & aequalem visionem, quamuis alioquin intellectu inaequalis sint, vt affirmat S. Tho. q. 12. a. 6. in corp. & ad 3. Ferr. Medina, Suarez, Vasq. Molina, & alij communiter. Quorum aliqui absurdum esse censent, & parum fidei consonum, quōd existentibus aequalibus meritis & dispositionibus, futura sit visio inaequalis. Quia visio datur vt merces futurorum Dei: & ideo fieri non potest vt secundum legem praesentē aliquis absque pluribus meritis, & maiore gratia, perfectius videat. Sicut autē in naturalibus quando plures causae, non alioqui necessariae, concurrunt ad eundem effectum, non operantur omnes eandem intensioe, sed aliqua saltem minori conatu concurrunt, vt experientia notum est, etiam in causis naturalibus & necessariis, ageribus: prima scilicet causā contemperante eorum concursum, ne frustra plus conentur, quā sit necessarium ad talem effectum: Sic in praesenti descendendum est ad Deum contemperare concursum luminis gloriae, & intellectum perfectiorem in minus conari quōd modo in ed.

Tomus I.

cienda visione aequali illi, quā alius imperfectior elicit cum aequali lumine gloriae. Neque propterea Deus vim infert aut iniuriā facit intellectui, quia non habetius ad maiorem visionem, neque illi debetur concursus maior, quā qui necessarius est, vt cum tanto lumine, tantam visionem eliciat.

Dixi autem probabilis tantum id esse: tum quia multi Theologorum opinantur contrarium, vt Scotus, Richard. Durand. Gabriel. Maior, & alij, nec multum abest Herice disp. 49. c. 4. n. 62. tum quia ratio ex absurdo allata non adeo urget. Negari enim potest absurdū esse, vt per accidēs perfectius videat qui alioqui perfectiori intellectu sunt praediti; & vt merces per accidēs sit inaequalis. Quāquā in mercede computari non debet, quod per accidēs alicui melius & maius est, quatenus tale est ratione maioris perfectionis naturalis, quam non destruit gratia, sed pericit. Neque propterea quicquā erit in visione quod nō sit a gratia: sed perfectior intellectus melius operabitur posita aequali gratia: concurrentē tamen, etiā ad excessum, principaliter gratia. Iuxta hanc verō sententiam dicendum est, iustos mereri immediatē gratiam sanctificantem, & lumen gloriae illi proportionatū, concursūque totius eius actiuitati debitū: ex quo per accidēs sequitur, ratione maioris perfectionis naturae, quōd visio sit maior in aliquibus habentibus lumen aequale.

65.

Herice.

Altera difficultas est; quomodo visio Dei maior aut minor esse possit. Respondeo, dupliciter: intensiue scilicet, & extensiue. Primum omnibus admittitur tanquam fide certum: ita mirū vt dicitur, in via datur intensior fides, & intensior charitas, tū actualis, tū habitualis: sic in patria detur intensius lumen & intensior visio, & amor, & fructio. Neque difficile est vt circa idem obiectum detur visio maior intensiue, id est secundum gradum maiorem & altiorem visionis tendentem in idem obiectum. Imo ad hanc differentiam non est necesse vt visio constet pluribus gradibus. Sufficient enim esse altiorem in simplici gradu: licet visio ipsius Dei, quā se & sua intuetur, simplex est, & tamen quamcumque visionem creatam infinita intensioe virtuali excedit. Et quamuis quōd res eadem videatur remissius ex parte actus, eō obiectū videri soleat quasi minus, donec veniat ad aequalitatem, vt patet intuenti montem remotissimum, ad quē quōd magis accedimus, eō maiorem videdemus, qui scilicet melius & clarius videmus: Sicque Beati quōd clariorem Dei cognitionem habet, eō secundum rationē praestantioris boni ipsum cognoscunt: Non video tamen repugnare, cur secundum eandem rationem non possit terminare visionem magis ac minus intensam, sicut idem effectus potest, absolute loquendo, terminare maiorem & minorem causalitatem, quamuis naturaliter quantitas causalitatis accommodari soleat quantitati effectus.

66.

Deus potest videri magis & minus intensiue, & extensiue.

67.

Secundum verō, de extensione ad pluribus conceditur, quos citat & sequitur De Salas; & probatur ratione, quia licet Deus

N

fit vna simplex entitas: tamen est multiplex virtualiter, imò & formaliter respectu proprietatum relativarum quibus subsistit. Item est intelligentia omnium, idq; diversimodè. Quædam enim necessariò, quædam contingenter intelligit. Item est amor rerum plurimarum, & potentia effectiva infinitorum possibilium. Vnde mirum non est, si visio maior esse possit aut minor, secundum extensionem ex parte objecti, eo quòd videtur Deus vt attingens plura vel pauciora objecta, vel diversarum rationum, vel similitim. Nam quòd res etiam alioqui simplicissima in entitate videri possit inadæquatè & partialiter, multis exemplis naturalibus supra ostensu fuit n. 48. & 49.

68.

Adque dupliciter specificè, aut numericè entium.

Dixi, vel diversarum rationum, vel similitim: quia extensio duplex esse potest. Vna, ad plura eiusdem rationis, alia, ad plura diversa rationis. Nam vt visio corporalis, quæ videtur multos colores specificè diversi simul oculo propositi, extenditur ad multa diversa specificè. Cui autem videntur eodem actu multa eiusdem coloris, extensio est ad diversa tantum numericè. Sic ergo visio Dei extendi potest, vel ad plures rationes specificè quasi differentes; vt si quis Deum videat quatenus est intelligentia, vel amor, vel potentia plurium possibilium specie diversorum: aut ad plura numericè tantum diversa; vt si quis Deum videat quatenus est intelligentia, vel amor, vel potentia plurium solo numero differentium: quod paulò post amplius declarabitur.

Visio objecti specificè est diversè, aut numericè.

Cum autem visio extenditur ad plura specificè diversa, ipsa specificè & essentialiter diversè est ad alia minus extensa: quia essentialiter respicit objectum adæquatum specie diversum, ad illudque habet essentialem ordinem ascendentem. Est enim essentialiter expressio totius objecti, quòd distinctè & secundum se attingit. Quando autè vna visio habet aliquem ordinem essentialem, quem altera non habet distinguuntur specie: quia distinguuntur per aliquid essentialè, vt rectè & fuse docet Hefice disp. 5. n. 42. & disp. 18. n. 31. & disp. 49. n. 30. & sequentibus. Quare non assentior Suari lib. 2. de attributis c. 19. affirmanti, neque de facto esse differentiam specificam & essentialem inter visiones creatas Dei, neque de potentia absoluta esse posse. Etenim Deus neque videri necessariò debet, neque de facto videtur ab omnibus, secundum eandem omnino rationem, aut secundum omnes easdè quasi specificè & essentialiter: sed, vt fateatur Suares ibidem in solutione secundæ argumenti, quædam visiones Deum attingunt cum habitudine ad plures creaturas distinctè & formaliter, & vt principium intellectuum, volituum, & effectuum plurium possibilium specie diversorum. Quæ diversitas arguit distinctionem specificam visionum. Cum enim visio sit essentialiter quædam imago & expressio vitalis rei cognita, siue illa sit Deus, siue creatura, nõ videtur posse intelligi quòd duæ res omnino eiusdem speciei, & in se indivisibiles, sint imagines essentielles rerum specie diversarum, velut objectorum adæquatorum huiusmodi visionum, cum ratio imagi-

Herice. Suares. Dari possunt visiones Dei specie distinctas.

nis essentialiter exprimentis sumatur ex ordine ad rem representatam, atq; inde speciem & essentialiam habeat, quòd fit illi conformis.

Nec valet quòd respondent aliqui, Deum primariò representari, & secundariò creaturam. Tum quia nihilominus creatura representatur secundum se; & eius representatio, seu vitalis expressio, est tali actu essentialis. Quare illud objectum, quamvis dicatur esse secundarium, sufficit ad constituendam differentiam essentialem, propter ordinem essentialem què actus habet ad tale objectum secundum se, id est, secundum propriam rationem formalem: tum etiam quia Deus inadæquatè sumptus vt cognoscens, aut volens hæc aut illa formaliter & distinctè, differt ratione quasi specificè à seipso vt intelligente, aut volente alia specie diversa: Sicut visio quæ quis videt albedinè formaliter & distinctè, differt specificè ab ea quæ nigredinem tantum, aut albedinem simul ac nigredinè videt. Ipsa quoque potentia diuina est ratione multiplex quasi specificè, prout respondet potentis rerum creaturarum specie diversis.

Non refert etiam quòd respondeat Suares, representari tantum creaturas in visione intentionali modo, non autem per formale convenientiam. Nam similitudo intentionalis ad objecta adæquata specie diversa, inducit in actus differentiam specificam: siquidem actus essentialiter sunt tendentiæ intentionales ad huiusmodi objecta. Alioquin cur actus, tum intellectus, tum voluntatis, tum appetitus sensitiui, & sensuum, differunt essentialiter, quatenus tendunt ad objecta adæquata essentialiter diversa, vt fateatur Suares cum communi sententia? Incredibile verò est quòd idem addit, ne de potentia quidem absoluta posse dari visiones Dei creatas specie diversas. Quidni enim possent esse duæ visiones essentialiter diversa, non modò ratione objecti formalis diversi, vt iam expositum est; sed etiam circa idemmet objectum formale, ratione propriæ entitatis essentialiter diversæ? Sicut visio quæ Deus se videt secundum hanc aut illam rationem, differt suâ essentiali, à visione creatæ quæ videtur secundum eandem rationem: & intellectio lapidis differt à visione vel imaginatione eiusdem. An autem visio beatifica prout præcisè beatifica est, siue secundum præcisum conceptum beatitudinis, siue eiusdem speciei in omnibus Beatis, in præsentia nõ dispuro. Moneo tantum aliud esse Dei visionem simpliciter, & aliud formale beatitudine: & ad hanc plura requiri quàm ad illam. Vnde nonnulli ex vna male argumentantur ad aliam. Quòd specialiter aduertendum hæc sunt, cum in eo peccetur sæpissime in præsentii controuersia.

Visiones dependent a specie specificè.

Potest dari visio specie diversa circa idemmet objectum.

SECTIO IX.

Quomodo Deo visio extensiuè maior & minor esse possit

Conclusio: Visio Dei multipliciter maior aut minor esse potest secundum extensionem tantum specificam, quam numericam.